

PEYAMİ SAFA'NIN ROMANI VE SENARYOSU: *HEY KAHPE DÜNYA*

Peyami Safa's Novel And Screenplay: Hey Kahpe Dünya (Hey Evil World)

Prof. Dr. Seval ŞAHİN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, sevals@gmail.com

Tolga KARAHAN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrecisi, İstanbul, Türkiye, tkarahan96@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:

10.11.2021

Kabul/Accepted:

20.12.2021

Sayfa/ Page:

10-35

mecmua.1021577

Öz

Peyami Safa, Türk edebiyatının önde gelen, edebi kamuyu yönlendiren, çok farklı takma isimler farklı türlerde ürün veren bir yazardır. Onun edebiyatının karakteristiklerinden biri de kötülük temasının eserlerinde sıklıkla işlenmesidir. Onun eserlerinde kötü karakterlere özel bir yer verilir. Kötülük, onun edebiyatında insan doğasının saf ve temiz yönlerinin ortaya çıkarılmasına bir araç olduğu kadar, varlığın kötülük olmadan yeterince gerçekçi bir anlatıma kavuşmayacağını da gösterir. Özellikle Server Bedi takma adıyla yazdığı eserlerde yarattığı farklı türlerdeki kötü karakterlerle, varolan toplum düzenini sorgular, iyilik adı altındaki maskeleri çıkarmaya soyunur. Yazarın Server Bedi takma adıyla ilk defa 1927, ikinci defa (1944) yılında yayımladığı Hey Kahpe Dünya'da baba katlini haklı çıkaran, Abdülhamid paşası babanın servetine konan oğul, babanın tüm mirasına sırtını çevirerek bir "serseri" olur. Abdülhamid dönemi ve sonrasının sembolü olarak okunabilecek bu eserde baba istibdadı, oğul ise İttihat ve Terakki'yi temsil eder. Bu şekilde hem istibdat hem de sonrasına yönelik bir eleştiri yapılır. Peyami Safa'nın uzun yıllar bu eser üzerinde çalışmaya devam ettiği, romanın sonraki yıllardaki baskı farklılıklarından ve son dönemde yazarın evrakı metrukesi arasında bulunan aynı adlı bir senaryodan anlaşılmaktadır. Bu makalede, yazarın bu eserin her iki baskısı arasında yaptığı farklılıklar ile senaryosu karşılaştırılacaktır. Bu şekilde Peyami Safa edebiyatının kendi içinde bir eseri nasıl dönüştürdüğü gösterilecek, yeni ortaya çıkan senaryo tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Peyami Safa, Server Bedi, Hey Kahpe Dünya, Roman, Senaryo.

Abstract

Villains have a special place in Peyami Safa's literary Works and a tool in his literature to reveal the pure and clean aspects of human nature. Safa questions the existing social order with the different kinds villains he created, especially in the works he wrote under the pseudonym Server Bedi. Safa's work, Hey Kahpe Dünya first published in 1927, second published in 1944 under the pseudonym Server Bedi, it is told that the main hero, the son of one of Sultan Abdülhamit's pashas, inherited from his father, and that the son later became a "vagrant". In this work which can be read as a kind of symbol of the Abdülhamit period and after, the father represents tyranny and the son represents İttihat and Terakki Party. In this way, a criticism is made about both the period of tyranny and what happened after it. It is understood from the printing differences of the novel in the following years that Peyami Safa continued to work on this story for many years, and from a script with the same name, which was recently found among the author's documents. In this article, the differences between the two editions of this work and the script will be compared and the differences between them will be emphasized. Thus, it will be shown how Peyami Safa literature transforms a work/story in itself, and the newly discovered scenario will be mentioned.

Keywords: Peyami Safa, Server Bedi, Hey Kahpe Dünya, Novel, Screenplay

Atıf/Citation: Şahin, S. Karahan T. (2022). Peyami Safa'nın romanı ve senaryosu: Hey kahpe dünya. *MECMUA-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* ISSN: 2587-1811 7(13), 10-35

Sorumlu Yazar/Corresponding: Prof. Dr. Seval ŞAHİN

Yazar Katkı Oranı Beyanı/Author Contribution Rate: Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı yapmışlardır.

Çatışma Beyanı/Conflict Statement: Makalenin yazar/yazarları bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Giriş

Peyami Safa, edebiyat tarihimizde gerek kendi adıyla gerekse Server Bedi takma adıyla yazdığı eserlerde kötü karakterlere özel bir yer verir. Kötülük, onun edebiyatında insan doğasının saf ve temiz yönlerinin ortaya çıkarılmasına bir araç olduğu kadar, varlığın kötülük olmadan yeterince gerçekçi bir anlatıma kavuşmayacağını da gösterir. Özellikle Server Bedi takma adıyla yazdığı eserlerde yarattığı farklı türlerdeki kötü karakterlerle, var olan toplum düzenini sorgular, iyilik adı altındaki maskeleri çıkarmaya soyunur.

Yazarın Server Bedi takma adıyla ilk defa 1927 yılında yayımlanan *Hey Kahpe Dünya*, onun eserleri arasında ilgi çekici bir yere sahiptir. Abdülhamid dönemi paşası babasını öldürüp onun servetine konan oğul, babanın eğitilmiş, paşalık mirasına sırtını çevirerek bir “serseri” olur. Abdülhamid dönemi ve sonrasının sembolü olarak okunabilecek bu eserde baba istibdadı oğul ise İttihat ve Terakki’yi temsil eder. Bu şekilde ne istibdat ne de sonrasının dişe dokunur olmadığı vurgusu yapılır. Romanın baba katlini haklı çıkaran bu yönü başlı başına araştırmaya değer olmakla birlikte bu makalenin sınırlarını aşmaktadır. Peyami Safa’nın uzun yıllar bu esere döndüğü, üzerinde çalışmaya devam ettiği romanın sonraki yıllardaki baskı farklılıklarından ve son dönemde yazarın evrakı metrukesi arasında bulunan aynı adlı bir senaryodan¹ anlaşılacaktır. Bu makalede, yazarın bu eserin her iki baskısı arasında yaptığı farklılıklar ile senaryosu karşılaştırılacaktır. Bu şekilde Peyami Safa edebiyatının kendi içinde bir eseri nasıl dönüştürdüğü gösterilecek, yeni ortaya çıkan senaryodan bahsedilecektir. Eserdeki dönüşümü net bir şekilde anlatabilmek için eserlerdeki olay örgüsü detaylı şekilde verilecek, aradaki farklar belirtilecektir.

Başlıklar her kelimenin ilk harfi büyük olacak şekilde aşağıdaki şekilde numaralandırılarak düzenlenmelidir.

1. İLK HEY KAHPE DÜNYA (1927)

Peyami Safa’nın Server Bedi müstearıyla yazmış olduğu *Hey Kahpe Dünya* (1927),² genel hatlarıyla, II. Abdülhamid döneminde saraya yakın bir ailenin hayatını gözler önüne sermektedir. Sekiz kısımdan oluşan romanda anlatıcı, evin oğlu Haldun’dur. Haldun’un anıları olarak yazılan eser, babası tarafından sevgi görmemiş hatta onun istediği gibi biri olamadığı için gözden çıkarılmış genç bir delikanlının itirafları şeklinde kaleme alınmıştır. Haldun, babası Reşit³ Paşa tarafından sevgisizlikle büyütüldüğünü söyler. Ne yaparsa yapsın hiçbir zaman paşa babasının gözüne giremez. Kendisini gördüğünde babasının suratının düştüğünden dem vuran genç, istenmeyen bir çocuk olduğunu ifade eder: “Aksilik doğduğum saniyeden başlar. Ben dünyaya geldiğim anda zelzele olmuş. Hani şu büyük10 zelzelesi⁴. Köşk ahalisi birbirine girmiş, ebe beni kapmış; uşaklar, hizmetçiler anamı karga tulumba etmişler, çığıllıklarla, vaveylalarla bizi bahçeye taşımışlar; ben, ebenin kucağında, tam köşkün bahçedeki mutfağı önünden geçerken baca gümbür gümbür yıkılmış ve ebenin yanı başına düşen bir tuğla parçası ayağını ezmiş.” (Bedi, 1927, s. 2) şeklinde açıklar. Dünyaya gelişinin dahi büyük bir afet olduğunu söyleyen Haldun, anne ve babasının da sık sık onun bu düşüncesini doğrular sözler söylediğini belirtir. Özellikle romanın ilk kısmında kendisi hakkında geniş bilgiler veren Haldun, evden kovulduğu ana kadarki süreci burada özetler. Anne ve babasından detaylı bir şekilde bahseden genç, annesiyle aralarında geçen bir kavga⁵ sonucu onu bir sopayla kafasından yaraladığı için evden kovulduğunu anlatır. Ağzından küfür eksik olmayan ve türlü ikazlara rağmen kötü huylarından

¹ Küçük bir deftere siyah ve kırmızı renkli bir kalemle Arap harfleriyle yazılmış bu senaryo, yazarın yayınevi Ötüken Neşriyat arşivinde bulunmuştur ve 56 sayfadır. Senaryonun Latin harflerine aktarılmış şekli, makalenin sonundaki Ekler kısmında yer almaktadır.

² Roman, daha önce “İstanbul Esrarı” ismiyle *Büyük Yol* gazetesinde 4 Mayıs 1925 tarihli ilk sayısında yayımlanmaya başlamış, ancak gazete, üç sayısı dışında kütüphanelerde bulunmadığından devamına dair bir bilgi edinilememiştir. (Yıkan, s. 125)

³ Paşa’nın adının Reşit olduğunu cinayetinin gazeteden okunduğu kısımda öğreniriz. Senaryoda Paşa’nın adı geçmez. Yine aynı şekilde romanda serseriler Haldun’u Hâlit olarak tanırlar. Senaryoda böyle bir isme rastlanmaz.

⁴ 28 Haziran 1310’da (Rumi) meydana gelen “1310 Zelzelesi” ya da “Büyük İstanbul Depremi” olarak anılan deprem. (Miladi olarak 10 Temmuz 1894’e denk gelmektedir.)

⁵ Romanda bu kavga sopamsı bir cisimle annesinin kafasını yardığını söyler ancak senaryoda böyle bir sahne yoktur.

vazgeçmeyen Haldun, ailesinin sunduğu imkanlara rağmen okumadığını, babasının onu yatılı bir askeri mektebe vermek isteğine karşı çıktığını belirtir. Babasıyla sık sık bu yüzden tartışır ve dayak yer ancak gidebilecek bir yeri olmadığından bunlara tahammül eder. Özellikle Meşrutiyet ilan edildikten sonra babasının rütbesinin feriklikten livalığa⁶ indiğini söyleyen Haldun, bu olayla yüzü asık olan babasının iyice çekilmez olduğundan, Meşrutiyet'in ilanından sonraki süreçte geçim sıkıntısı yaşamaya başladıkları için aldığı paradan memnun olmadığından bahseder. Çevresindeki arkadaşlarının, kendi tabiriyle züğürtlerin, hep ondan geçindiklerini belirterek daha fazla paraya ihtiyacı olduğunu belirtir. Babasıyla aralarında geçen kavga sırasında babasını öldürebileceğini söyleyen genç için bu sözler, evden atıldıktan sonraki yaşayacağı hayatın başlangıcı olur. Romanın bu kısmından itibaren Haldun'un yaşadığı zorlukları öğrenmeye başlarız. Haldun, çaresizlikten köprü altında yatar ve tesadüfen oradaki birkaç serseriyle tanışır. Bunlar Haldun'un uğursuz hayatının ve vesveselerinin başlamasındaki en büyük etkidir. Bir süre sonra, Haldun'un köklü bir aileye mensup olduğunu anlarlar.

Haldun, babasının Abdülhamid'in paşalarından biri olduğunu ve gelirlerinin hayli yüksek olduğunu söyleyerek serserilerin bir soygun planı yapmalarına sebep olur. Babasının kendisine çektirdiklerini zihninde canlandırdıkça soygun fikrinin çok mantıklı olduğunu düşünen Haldun, ne olursa olsun ailesine ve babasına böyle bir alçaklığı yapmayı kendine yediremez ancak babasının attığı dayaklar, ettiği hakaretler ve parasızlığı aklına gelince buna razı olur. Tanıştığı serserilerle birlikte soygun fikrini çeteyle paylaşmak için Tavukpazarı'ndaki bir kahveye girdiğinden bahseder. Ekibin başı ve Köprü altında tanıştığı iki serseriden biri olan Tırnak Hasan ve Çivi Mahmut, yaptıkları planı diğer serserilere anlatarak soygunun⁷ yapılacağı günü belirlerler. Bu kısımda Haldun'un yetişmesinde büyük rolü olan köşkün arabacısı İbrahim⁸ devreye girmektedir. Haldun, serserilere İbrahim'den bahsederek yapılacak soygunda İbrahim'in onlara yardım edebileceğini söyler. Haldun'un verdiği birkaç ayrıntıdan sonra serserilerin halihazırda İbrahim'i tanıdığı ortaya çıkar, işe yarayacağı söylenerek soygunda onun da yer almasına onay verilir. İbrahim soygunda serserilerin ve Haldun'un köşkün içine girmelerini sağlayacaktır. Anahtar, köşkün çalışanlarından biri olan Mustafa'dadır.⁹ Bu yüzden İbrahim onları bahçe duvarına bir merdiven dayayarak içeri alacak, mutfak tarafındaki tek kanatlı kapıdan da kolaylıkla köşke gireceklerdir. Nihayet soygun günü gelir, serseriler plana sadık bir şekilde köşke girerler. Son derece dikkatli ilerleyerek ev halkını uyandırmamaya çalışırlar. Paşa'nın kapısına gelindiği zaman Çivi ince bir ses çıkaracak ve Paşa'nın kapıyı açması sağlanacaktır. O, sesin evin hizmetçilerinden biri olduğunu sanacak, kapıyı açınca bütün serseriler odaya doluşarak soygunu yapacaktır. Olay planlandığı şekilde işler. Ev halkı uyanmadan Paşa'nın odasına giren serseriler anahtarları aramaya başlarlar. Paşa'nın duvarın içine sakladığı ceviz bir dolap vardır ve bütün hazinesi orada saklıdır. Serseriler Paşa'yı etkisiz hale getirerek anahtarları aramaya başlarlar. Karyolanın altındaki fildişi kutuya¹⁰ saklanmış anahtarları bularak bütün serveti toplarlar. Serseriler odaya girdikten sonra Paşa'nın olan biteni görmemesi için gözünü kaparlar ama bir an Paşa'nın gözündeki kumaş kayar ve Haldun'la göz göze gelir. Haldun, o anın kendisine yaşattığı acının ve pişmanlığın tarifini romanda net bir şekilde yapar. Paşa'nın gözündeki kumaşın kaydığını fark eden serseriler, Paşa'nın onları teşhis edebileceğinden korkarak Paşa'yı öldürme kararı alır. Haldun buna engel olmak istese de yapamaz, Çivi Mahmut, babasını bıçaklar. Soygun planlandığı şekilde gerçekleşmiş, ayrıca

⁶ Romanda Haldun, Paşa babasının bu rütbeye annesi sayesinde ulaştığını söyler. Haldun romanda annesinin Sultan Hamit'in görevlilerinden birinin kızı olduğunu. Babasının annesinin mülazımken aldığını ve ondan sonra ferikliğe yükseldiğini söyler.

⁷ Senaryonun on ikinci sahnesinde soygun planının daha rahat konuşulması için تنها bir meyhaneye gidildiğinden bahsedilir. Burada Kız Ali adlı birinin adı geçer. Romanda böyle bir bölüm ve kişiden söz edilmez.

⁸ İbrahim romanda eski bir suçlu olarak anlatılır. Düzenli bir iş bulduktan sonra kirli işlerden elini ayağını çektiği söylenir. Roman ve senaryoda serseriler arasındaki lakabı Çorlulu Pis Bıyık İbrahim'dir.

⁹ Romanda köşkün çalışanlarından bahseden Haldun; aşçı, bahçıvan ve arabacıdan söz eder. İbrahim ve Mustafa dışında romanda köşk çalışanlarının ismi geçmez ancak senaryoda, soygun esnasında uyanan kız kardeş cama koşarak "Mustafa, İbrahim, Ali" diye bağırır. Mustafa ve İbrahim'in görevleri bilindiğinden Ali adındaki kişinin aşçı ya da bahçıvan olduğunu düşünmek mümkündür. Romanda Ali'nin adı geçmez. İki metinde de Mustafa'dan Paşa'nın sadık uşağı şeklinde söz edilir.

¹⁰ Romanda anahtarlar karyolanın altındaki fildişi kutudan çıkarken senaryoda karyolanın altındaki çekmecece bulunur.

Paşa da ölmüştür. İbrahim ve Haldun dahil bütün serseriler Üsküdar'a gider, bir balıkçı kayığıyla¹¹ Beşiktaş'a geçerek Tavukpazarı'ndaki hana varırlar. Serseriler soygundaki ganimeti pay ettikten sonra ikiye ayrılarak ayrılma kararı alırlar. Haldun, İbrahim'le birlikte uzaklaşır. O gece birlikte Beyoğlu'nda gezer,¹² gecenin sonunda Mahmure adlı bir kadının evine giderek eğlenirler.¹³ Haldun burada tanıştığı Leman'a tutulur. Bu arada İbrahim, Haldun'a en yakın zamanda köşke dönmesi gerektiğini, onun dönüşünün olayın açığa çıkmasını zorlaştıracağını söyler.

Haldun, eve döner. Geri döndüğü vakit evde bir neşeyle karşılaşır, annesi oğlunun bu dönüşünden pek memnundur. Ev halkı yaşanan feci olaydan sonra başlarında bir erkek olacağını düşünerek olayın daha çabuk sonuçlanacağını ümit eder. Bu sırada büyük kız kardeşi¹⁴ Saniha'yı pek değişmiş bulan Haldun, ona daha yakın olmaya karar verir. Olayın köşk içinde konuşulduğu bir gün, annesi Haldun'a Saniha'nın arkadaşı Macide'nin, emniyette şube müdürü olan Nazmi Bey'le evli olduğundan bahsederek cinayetin araştırılmasında polislin titiz davrandığını söyler. Haldun bu bilgiyle karamsar bir ruh haline bürünür, bu aileyle tanışmak ister. Saniha'nın Macide'yi eve çağırdığı bir gün, ondan çok etkilenir ve Leman'ı unutarak Macide'ye yoğunlaşır. Saniha'dan onunla baş başa kalmak için kendisine yardım etmesini ister. Macide'nin kocası Nazmi Bey'le tanışan Haldun, ondan cinayetin soruşturulmasıyla ilgili bilgiler almaya çalışır. Nazmi Bey'in anlattıkları karşısında şaşırarak Haldun, olayın artık çözüldüğünü fark eder. Nazmi Bey'in olayın faillerinin saklandığı yere kadar söylemesi onu büsbütün çıldırtır. Çivi ve Tırnak'ın Tatlıkuyu'da akraba evinde kaldığını öğrenen Haldun, kaçmalarını sağlamak için buldukları yere gidip bir not bırakmak ister. Dikkat çekmemesi için karpuzu ortadan ikiye yararak içine notu bırakır ve bakkalın oğluluyla aşı boyalı eve¹⁵ yollar. Çocuğun verdiği, mesajının alındığı haberiyle rahatlayan Haldun köşke döner. Bir zaman sonra annesi Haldun'a Tırnak ve Çivi'nin mutfağın altından yol kazarak kaçtığı söyler. Polis eve baskın yaptığında Çivi, Tırnak ve Hacer çoktan kaçmıştır ancak polisler Haldun'un bıraktığı notu bulur. Mektubu imzalamadan yolladığı için Haldun biraz rahatlar.¹⁶ El yazısını sakladığı müddetçe herhangi bir tehlikeye girmeyeceğini düşünür. Saniha, Haldun'a Macide ile baş başa kalma fırsatını yaratır. Köşk ahaliyle beraber bir geziye çıkarak ağabeyi ve Macide'yi yalnız bırakır. Haldun'un ayağa kalkıp kapıyı kilitletiğini belirtmesinden sonra roman biter.

2. İKİNCİ HEY KAHPE DÜNYA (1944)

Romanın 1944 yılında yapılan ikinci baskısında olaylar aynı sırayla ilerlemekle birlikte farklı bir sonla biter. 1927 baskısına göre işlenen cinayetin failleri ortaya çıkmaz. Sadece Haldun'un notu bulunur. Bu açıdan bakıldığında ilk baskıda olayın gidişatı belirsizlik içindedir. 1944'te yapılan ikinci baskıda ise Macide, Türk polisi emrinde çalışan ve Haldun'un evinin içine girerek olayı çözmekle görevlendirilmiş bir memurdur. 1927 baskısında Haldun'un kapıyı kilitlemesiyle bittiğini belirttiğimiz roman, 1944 baskısında Macide'nin revolverini çıkararak Haldun'a gerçekleri itiraf etmesiyle devam eder. Macide, Tırnak'la Çivi'nin yakalandığını ve karpuzun içindeki notu bulduklarını söyler. Burada Haldun'un yakalanmasındaki en büyük etken Saniha'nın Macide'ye verdiği defterdir.¹⁷ Bu defterde, Haldun'un el yazısı vardır. Serserilerin yakalandığı evde bulunan not ile bu defter karşılaştırıldığında suçlu olduğu ortaya çıkar ve köşkü iki polislin koluna girmesiyle terk eder.

¹¹ Senaryonun on sekizinci sahnesinin sonunda serserilerin Üsküdar'dan kayıkla karşıya geçtiği söylenir. Yazar "(Bu kayık sahnesi çıkarabilir.)" şeklinde parantez içinde bir not bırakır. Romanda bu kayık, balıkçı kayığı olarak geçer.

¹² Romanda İbrahim'in Romanya'ya (Bükreş) kaçma fikri vardır, bunu Ahmet Kaptan aracılığıyla gerçekleştireceğini söyler. Senaryoda böyle bir teşebbüs olmadığı gibi Ahmet Kaptan adında bir şahıs da yer almaz.

¹³ Romanda bu evin tarifi "Tepebaşı'nın arkasından Kasımpaşa'ya inen yokuşlardan, mezarlıklar arasından yürümeye başladık. İbrahim, ahşap bir evin önünde durdu." şeklinde yapılır.

¹⁴ Romanda iki kız kardeşten bahsedilir. Büyüğü Saniha, küçüğü Berin'dir. Senaryoda ise tek bir kız kardeşten söz edilmektedir. Kızın adıyla ilgili bir bilgi verilmez.

¹⁵ Tırnak ve Çivi'nin saklandığı ev Hacer adlı bir kadının evidir. İçlerinden birinin teyzesi olarak geçer. Senaryoda böyle bir evden ve kadından bahsedilmez.

¹⁶ Romanda bu rahatlığın diğer bir sebebi, yeraltı dünyasında Haldun'un Halit olarak tanınmasıdır.

¹⁷ Romanın ilk baskısında ve senaryoda böyle bir defterin varlığından söz edilmez.

Romanın iki baskısında da karakter ve mekânla ilgili farklar bulunmaz. Yazar sadece 1944 baskısında şaşırtıcı bir son eklemiştir.

3. HEY KAHPE DÜNYA'NIN SENARYOSU (1950)¹⁸

Peyami Safa'nın romanla aynı adı taşıyan senaryo otuz sahneden oluşur.¹⁹ Birinci sahnede Haldun ve Macide'nin bir yatak odasında bulunduğu söylenir: Haldun'la Macide evlidir. Senaryo, geçmişte yaptığı hatalardan ve babasının ölümünden duyduğu pişmanlığı yenmeye çalışan Haldun'un anıları şeklinde yazılmıştır. Macide'yle mutlu bir evlilik yapan ve geçmişine dair her şeyi silen Haldun'un bu tavrını suç ortağı serseriler ve aşığı Leman kaldıramaz. Babasından kalan yüklü mirası devralan Haldun'un durumundan haberdar olan serseriler, onu soymaya çalışır. Romanda Haldun, Macide'yi tutkuyla sever. Senaryoda Macide'ye duyduğu tutku ve şehvet değil, saf bir sevgiye dönüşür. Macide romanda Haldun'la baş başa kalmaktan çekinir. Bunun en büyük sebebi ise evli olmasıdır. Haldun'la aralarında geçen yakınlaşmalar esnasında sık sık onu uyarır ve tersler.

Senaryonun dikkat çeken diğer bir kısmı, Macide'nin Haldun'un geçmişini bilme arzusudur. Romana göre Haldun ve Macide komşudur. Macide'nin Haldun hakkında doğrudan bir bilgi edinmesi mümkün olmasa da kardeşi Saniha aracılığıyla bazı gerçeklere hâkim olması gerekir. Ancak senaryoda Haldun beşinci sahneden itibaren Macide'ye geçmişini anlatmaya başlar. Geçmişini anlatmasındaki sebep, Macide'yle Haldun'un saldırıya uğramaları ve sürekli izlenmeleridir. Senaryonun ilk sahnesi de bu şekilde başlar. Haldun'la Macide yatak odasında silahlı bir saldırıya uğrar. Saldırıda Macide vurulur. Saldırığı gerçekleştiren Leman ve bir serseridir. Macide'nin yaraları iyileştikten sonra senaryonun üçüncü sahnesinde çiftin koruda yürüyüş yaptığı anlatılır. Apartmanlarının önünde duran ve kundura yamamakla meşgul olan kişinin Tırnak Hasan olduğu söylenir. Tırnak, yüzünü göstermeden onları koruya kadar takip eder. Leman ve Tırnak koruda da Macide'yle Haldun'u izler. Haldun ve Macide kucaklaşırken Tırnak önlerine çıkar ve Haldun'a:

“Bana yüz kâğıt uçları²⁰, yoksa cemazi evvelini²¹ anlatır, fiyakanı bozarım.” (Safa, tarihsiz, s. 6 der. Aralarında geçen boğuşmadan sonra Leman ve Tırnak kaçarlar. Senaryodaki sır perdesi de bu sahneden itibaren aralanır. Macide sürekli onu öldürmeye teşebbüs eden kadının Haldun'la bir ilişkisi olduğunu söyleyip ondan geçmişini anlatmasını ister. Senaryoda beşinci sahneden başlayarak yirmi altıncı sahneye kadar Haldun'un geçmişi anlatılır. Yirmi altıncı sahneye birlikte olayların başladığı ana dönülür. Bu kısımda Haldun'un geçmişiyle ilgili anlattıkları romandakiyle örtüşür. Romanda kendini son derece eğitimsiz olarak tarif eden Haldun'un senaryoda keman dersi aldığı ve evden kovulduğu zaman keman²² çalarak geçinmeye çalıştığı da belirtilir.²³ Haldun romanda eğitimsizliğini “Ne diyordum? Ha... Bayağılıktan hazzedermişim, ahırda olmazsa mutfakta aşçılarla, uşak dairesinde uşaklarla eğlenirmişim; ‘mişim’ değil, pekâlâ hatırlıyorum ve bunun neticesi iki şey öğrendim: İyi ata

¹⁸ Her ne kadar defterde bir tarih yoksa da yazarın Malatya seçimlerini Demokrat Parti'nin kaybetmesi ibaresini deftere not almasından, senaryonun yazıldığı tarihin 1950 olduğunu düşünebiliriz. Defterin son sayfasına yazılmış söz konusu not şu şekildedir: “Demokratların Malatya seçimini kaybedince iktidarı kaybetmiş gibi buhran geçirmelerinde hor görülmeyecek bir sezgi vardır. Onlar bu seçimin, milli tercihi matematik bir ölçüde ifade etmese bile, Malatya sınırlarını aşan ve memleketi kuşatan bir manası olduğunu anladıkları için telaşlandılar. Bu telaş ne kadar çirkinse bu anlayış o kadar güzeldir. Fakat seçimi bozmaya kalkacakları yerde halkın güvenini niçin kaybettiklerini düşünselerdi Malatya'dan aldıkları dersin faydalarını devşireceklerdi. Demokrat Parti'nin en büyük günahı vaatlerini yerine getirememiş olmak değildir. Çok bu kadarla kalsaydı, sabırlı Türk milleti daha yıllarca beklemesini bilirdi.”

¹⁹ Peyami Safa'nın senaryo yazarlığı hakkında, geçen yıl yayımlanan bir haberde, “1956 yılında bizzat Peyami Safa tarafından daktilo ile yazılmış ‘O Bir Kahpe İdi veya Püsküllü Bela’ isimli senaryo İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından çekilmesinde sakınca olmadığına dair resmi yazı ile ünlü yönetmen Turgut Demirağ'ın sahibi olduğu ‘And’ filme gönderilmiş.” denilmektedir. (bkz. <https://www.merhabahaber.com/peyami-safanin-64-yil-once-yazdigi-kayip-senaryosu-bulundu-1829695h.htm>) adresinden 12.12.2021 tarihinde alınmıştır. Buradaki isim benzerliğinden, eserin *Hey Kahpe Dünya*'dan yola çıkan senaryonun bir başka versiyonu olduğu düşünülebilir.

²⁰ Argoda “vermek” anlamında kullanılır.

²¹ “Cemâziyelevvel” senaryoda “cemâziyelevvel” şeklinde yazılmıştır.

²² Romanda müzik ile ilgili unsurlardan pek yararlanmayan yazar, senaryoda müzik terimlerini sık sık kullanır.

²³ Senaryonun dokuzuncu sahnesinde Haldun'un yaptığı işler aşçı yamaklığı, yük arabası sürücüsü ve keman çalgıcısı olarak verilir.

binmek ve daha iyi yemek pişirmek.²⁴ Başka hiç. Kara cahil. Ne hocalar tutmuşlar, muallimler, mürebbiyeler gelip gitmiş, kız kardeşlerim Türkçe, Fransızca, piyano öğrenirlerken, ben hepsinin en büyüğü, elifi görsem direk sanırmışım.” (Bedi, 1927, s. 2) şeklinde açıklar.²⁵ Eserlerde soygun planı ve ânyla ilgili büyük bir farklılık yoktur. Romanda soygundan sonra köşkü terk eden İbrahim, senaryoda köşkü terk etmez. Haldun, soygun sonrası, romanda İbrahim’le yaptığı eğlenceyi senaryoda diğer serserilerle gerçekleştirir. Romanda Beyoğlu’nda eğlendikleri ev, senaryoda “Pera Palas civarı” olarak belirtilmektedir. Haldun hem romanlarda hem senaryoda, gittikleri Mahmure’nin evinde Leman’la tanışır. Bu evde yaşananlarla ilgili romanla senaryo arasında büyük bir fark yoktur.²⁶ Roman ve senaryoda Haldun’un Leman’a olan hislerinin büyüklüğüne yer verilir. Haldun ve Leman ilişkisinin anlatımında romanla senaryo arasındaki en büyük fark, Haldun’un senaryoda Leman’a onu bir süre göremeyeceğini söylemiş olmasıdır. Romanda böyle bir konuşmadan bahsedilmez. Haldun’un senaryoda Leman’a artık görüşmeyecek olduklarını ifade etmesinden sonra Leman’ın “Pekâlâ, şunu bil ki elimden kurtulamazsın. Hele seni başka bir kadınla görmeyeyim.” (Safa , tarihsiz, s. 48) cümlesi de Leman’ın Haldun’a ve Macide’ye olan takıntısının sebebini ortaya çıkarır. Senaryonun yirmi altıncı sahnesinden itibaren geçmişteki olayların anlatımı bitmiştir. Eşine “Bundan sonrasını biliyorsun.” (Safa, tarihsiz, s. 50) diyen Haldun, Macide’yle tanışma hikâyesini anlatarak geçmişi ve yaşadığı ân arasında bir köprü kurar. Romanla senaryodaki tanışma hikâyelerinin arasındaki fark hemen anlaşılır. Romanda yan köşkte oturan polis memuru Nazmi Bey’in karısı olarak tanıtılan Macide, senaryoda “bitişik köşkte taşınan kiracıların kızı” (Safa, tarihsiz, s. 50) şeklinde geçer. Senaryoya göre Macide, piyanoda Tamburi Cemil Bey’in ferahfeza saz semaisini çalmaktadır. Haldun, bu semaiyi biraz dinledikten sonra kemanla genç kıza karşılık verir. Keman sesini duyan genç kız kalkar ve pencereye koşar. Piyanonun sesinin durduğunu fark eden Haldun da kemana bırakarak pencereye çıkar. Macide içeriye geçerek piyanoya oturur ve çalmaya devam ederler. Yukarıda belirtildiği gibi yirminci altıncı sahneden itibaren olayın gidişatı yaşanan ânla aynı doğrultudadır. Bu sahneden sonra yaşananlar romandan farklı olarak ilerler. Haldun’la Macide’nin yaşadığı silahlı saldırıda polis devreye girmiştir ve bu olayı gerçekleştirenlerin peşindedir. Serserilerin Haldun’a duyduğu öfke de senaryonun yirmi yedinci sahnesinde ortaya çıkar. Serserilerin kahvesinin tarif edildiği bu bölümde, Tırnak Hasan “Herif mirasa kondu. Bize sırtını çevirdi. Yüz kâğıt istedim, vermedi. Leman da karyı vuramadı. Vursaydı onun yerine geçecekti. İşimiz bitti.” (Safa, tarihsiz, s. 51) diyerek Haldun’a olan kinlerini açıklar, Leman’ı nasıl kullandıklarını da itiraf etmiş olur. Yine yirmi yedinci sahnede Tırnak’ın Leman’ı görmek için Mahmure’nin evine gittiği ve evin polisler tarafından çevrildiği söylenir. Mahmure Tırnak’ı dolaba saklasa da polisler, Leman’ı ve dolaba saklanan Tırnak’ı yakalar.²⁷ Senaryonun yirmi dokuzuncu bölümü ise Haldun ve Macide’nin kaldığı eve polislerin gelmesini anlatır. Macide polislerin geldiğini işiterek Haldun’a kaçmasını söyler. Haldun bu fikri onaylayarak Macide’den onları oyalamasını ister. İki sivil polis, Macide’nin yanına gelerek evi aramak istediklerini belirtse de Macide buna izin vermez, “Olmaz, olmaz.” (Safa, tarihsiz, s. 56) diye bağırdığı ânda Haldun’un bulunduğu odada bir silah patlar. Polisler silahın patladığı odaya koşarlar. Haldun kendini şakağından vurmuş ve yerde kanlar içinde yatmaktadır. Macide, onun üstüne kapanıp hiçkırıma başlar. “Perde karardığı zaman, Haldun’la Macide’nin keman ve piyanoda beraber çaldıkları havaya Macide’nin hiçkırıklarının karıştığı duyulur.” (Safa, tarihsiz, s. 56).

Sonuç

Haldun, senaryoda intihar ederek hayatını sonlandırır. Romanın ilk baskısının (1927) sonunda Haldun’un “... keşke bu kadar felaketten ve saadetten sonra iyi bir ölümle göçüp gitseydim. Zira hayatımın bundan sonrası bundan evvelkinden daha çetindir, yani ben dünyaya gelirken başlayan zelzele hayatımın ikinci safhasında da asla durmuş değildir.” (Bedi, 1927, s. 135) tarzındaki sözleri

²⁴ Romanda Haldun’un aşçı yamaklığı yaptığı söylenir ancak ustasıyla ettiği kavga neticesinde bir hafta hapis yatar. Senaryoda Haldun’un hapse girdiğinden söz edilmez.

²⁵ Romanda son derece eğitimsiz ve terbiyesiz biri olarak tarif edilen Haldun’dan senaryoda böyle bahsedilmez.

²⁶ Yazar, senaryoda Haldun’un kemana eline alarak “kürdilhicazdan” bir taksim yaptığını ve Leman’dan “ehl-i aşkın nişvegâhı” şarkısını istediğini söyler.

²⁷ Senaryoda Mahmure’nin Tırnak’ı dolaba sakladığı ve polisin ısrarı sonucunda dolap anahtarını onlara verdiği söylenir. Romanda ise Mahmure türlü işkencelere rağmen dostunu satmayan ve sadık biri olarak gösterilir.

romanın devamının olduğunu bir işaretidir ancak Peyami Safa, romanın ikinci kısmını yayımcının kaybettiğini söyler. (Tekin, 2003, s. 26) Bu açıdan bakıldığında Haldun, romanın sonunda bahsettiği zorlukları senaryoda yaşamasa da aynı cümlede ifade ettiği ve kavuştuğu ölmek arzusu, senaryoyu romanın ilk baskısıyla okumayı gerekli kılıyor.

Genç bir delikanlının yaşadığı bu olaylar, kötülüğe mecbur bırakılan bir insanın ruh halini gözler önüne sermektedir. Haldun sevgisizlikle büyütülerek kötülük yapmaya mecbur bırakılmış bir gençtir. Kendisini sürekli eksik ve kusurlu hissettiren babasından intikam almış ve bunu vicdanında meşrulaştırmıştır. Eserin psikolojik yönü dışında devir eleştirisine de değinmek gerekir. Özellikle istibdat devrinin eleştirisi yapılır ve “müstebit”ler ağır bir şekilde suçlanır. Bunun en büyük örneği Haldun’un babası için söylediği cümlelerde gizlidir. Babasını müstebit olarak tarif eden genç “Müstebit gazeteden hoşlanır mı? Her gün türlü türlü havadis çıkıyor. Her eline kalemi alan bir kere istibdadı, müstebitleri kalaylıyor. Moruk gazetelere her gün kantarla küfrediyor.” (Bedi, 1927, s. 27) diyerek Meşrutiyet’ten sonra istibdat yönetimi taraftarlarının durumunu da gözler önüne serer. Ailelerin uğradığı yozlaşmaya değinmeden geçemeyen yazar, özellikle Haldun’un kardeşleriyle ilgili kısımlarda bu düşüncelerini belirtir. Romanda büyük kız kardeşi Saniha’nın Macide’nin kocası Nazmi Bey’le yasak bir ilişki yaşadığının ima edilmesi bunların başında gelir. Yine Haldun’un evli bir kadın olan Macide’ye yanaşması ve yaşanılanların kocasından habersiz aralarında kalacak olduğunu söylemesi bunlara örnek olarak verilmekle birlikte dönemin yüksek kesiminin yaşadığı çarpık ilişkileri de ortaya koyar. Peyami Safa’nın bir devir eleştirisi olarak okunabilecek bu eseri, kaybolan ikinci cildin yerini senaryonun almasıyla asıl sonuna kavuşmuştur.

Kaynakça

Bedi, S. (1927). *Hey kahpe dünya*. (1. Baskı). Ahmet Kâmil Matbaası.

Bedi, S. (1944). *Hey kahpe dünya*. (2. Baskı). Semih Lütfi Kitabevi.

Safa, P. (t.y). *Hey kahpe dünya*. Senaryo, Ötüken Neşriyat Arşivi.

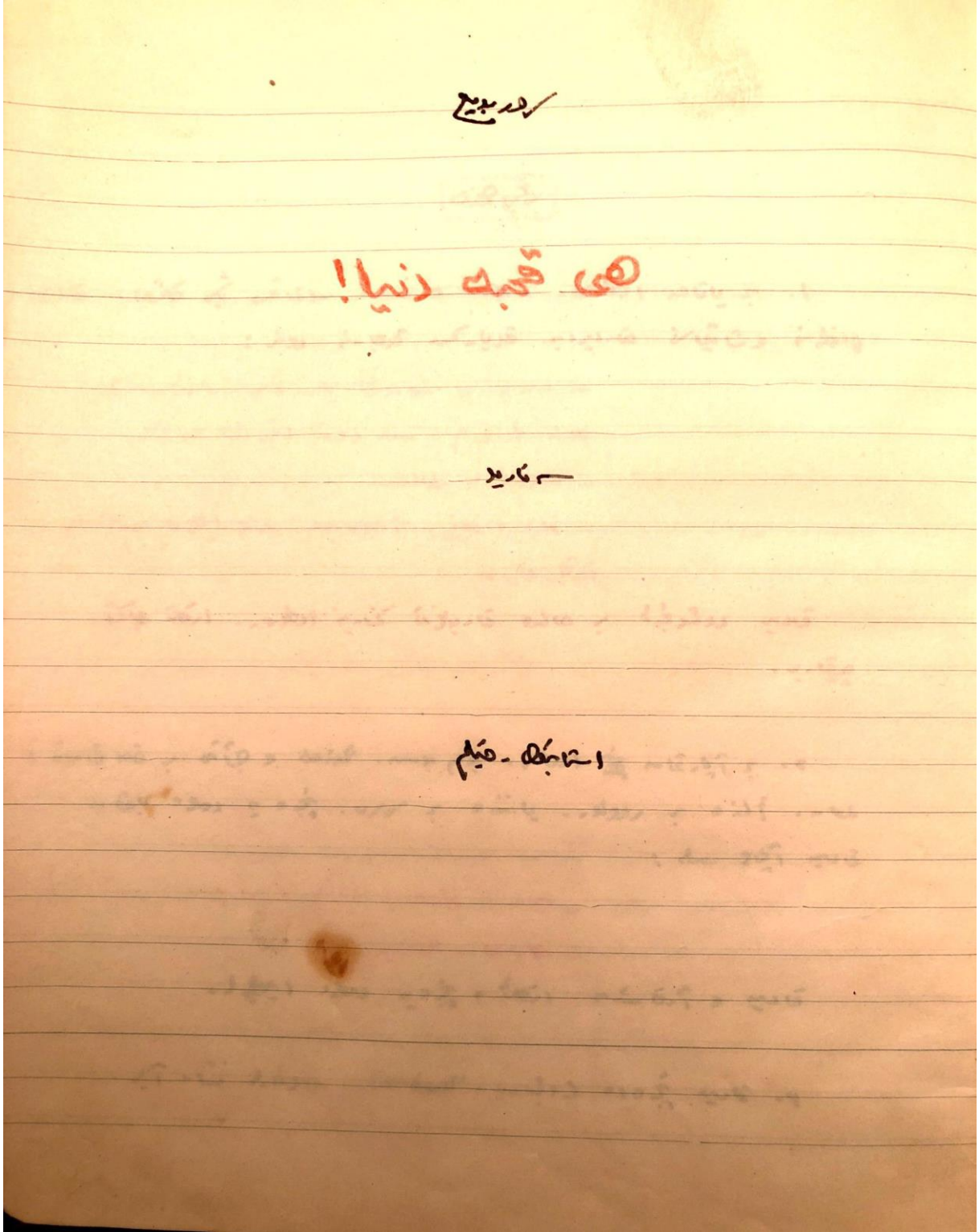
Şahin, S. (2018). Bugünkü Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü: Hey Kahpe Dünya. *kitaplık* (196)151.

Tekin, M. (2003). *Peyami Safa ile söyleşiler*, (1. Baskı). Çizgi Kitabevi.

Yıkan, Z. U. (2004). *Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı romanları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

<https://www.merhabahaber.com/peyami-safanin-64-yil-once-yazdigi-kayip-senaryosu-bulundu-1829695h.htm> adresinden 12.12.2021 tarihinde alınmıştır.

Ekler

(EK-1) Hey Kahpe Dünya'nın senaryosunun ilk sayfası

پرو ایجنسی

عنه آده

۱- ابر یانچ دولاس. یانچ بدسه و واقع. لعنه، اوتنه ییجه لامله.
ضدته گنجه نه یاریم ایچور. صدک اونه کویقلیا. :

- حنی نه زناه کورده کیم بی رهیار

- یاریم اقیام بیلاتیم، بی اوتکونیل لوز

یا ارف، صدک بی ابر کانه نه.

۵. حاره ادره کورور.

۶. لعنه ضدون حرقه قاپنه قانار سکوتو ده. اداره ادره کورور.

۷. ایتسه اقیام، اکیجه ده اوتکونیل، رضسه و باغیه. ضد به یجه ایچور.

- آتیه کولان ایچور کیم، عوریه حاره قانار

نه ابر ایچور.

- بی نه کولان ایچور قانار، حنی نه.

۵. حیره کانه آتیه یانچ اولانه، بی آتیه قانار کورور.

لعنه صدیه. :

- حاره کورور

- حاره اقام، حاره.

- حاره باکله حاره حاره ادره کورور

حاره کورور، حاره کورور حاره کورور

(EK-2)Hey Kahpe Dünya'nın senaryosunun 42. sayfası

(EK-3)

Server Bedi

Hey Kahpe Dünya!

Senaryo

İstanbul-(...)²⁸

Birinci Sahne

1. Bir yatak odası. Macide ve Haldun sokaktan yeni gelmiştir. Kadın çantasını ve şapkasını gardıroba koyarken kocasına döner:

-Neydi o şoförün yanındaki adamın hali? Çok korktum. Sen dikkat etmedin mi?

-Sarhoştun galiba.

-Hayır, hayır. Anlamıyorum. Hala içimde büyük bir korku var.

Kadın düşünceli bir halde karyolanın kenarına oturur. Erkek ceketini çıkarır.

2. Bir apartman odası. Bomboş. Güzel ve cüretli bir (...) kadını: Leman. Elinde bir revolver. Yanında bir serseri. Pencereye doğru bakan kadın alçak sesle:

-Hah! Geldiler. Işık yandı!

-Haydi, göreyim seni.

Kadın ve arkasından erkek, pencereye doğru ilerler.

3. Kadın pencerede (dışarıdan görünüş). Revolverle nişan alır.

Yanındaki erkek ona ihtar eder:

-Aman dikkat! Hemen ateş etme! Şimdi perdeyi kapamak için pencereye gelir. O zaman!

4. Yatak odası. Haldun kravatını çözmektedir. Macide yatağın kenarından kalkar, pencereye doğru giderken geriye döner. Kocasına yaklaşır:

-Bu adam bizi takip ediyordu galiba, Haldun!

Kocasını düşüncelidir. Kadın korku ile pencereye bakar. Odada büyümüş gözlerini gezdirir, sonra pencereye doğru ağır ağır gider. Storu kapatmak için bir kolunu yukarı kaldırır.

5. Öteki pencerede, Leman, nişan almıştır. Arkasında serseri.

-Çek!

Kadın ateş eder.

6. Dışarıdan yatak odası görünür. Kadın vurulmuş ve yere yıkılmıştır. Haldun onun üstüne kapanır.

-

(Vakit geçti?)²⁹

İkinci Sahne

1. Macide yatakta. Kolu sarılı. Odada doktor, hasta bakıcı, Haldun ve bir polis komiseriyle bir sivil. Komiser yatağın başında bir sandalyede oturmaktadır.

²⁸ Metinde okunamayan kelimeler için bu işaret kullanılmıştır.

²⁹ Yazar birinci sahneden sonra Latin harfli bu notu almıştır.

- Demek size düşmanlığı olan hiç kimse yok.

-Hiç kimse.

-Buna³⁰ benzer bir vaka daha oldu. (...) nedir o?

-Bir gün yanımızdaki sokaktan geçiyordum.

2. Macide bir sokakta yürürken, önünden geçtiği bir apartmanın damından büyük bir taş düşer, fakat ona isabet etmez.

3. Tekrar yatak odası. Komiser ayağa kalkmıştır. Pencereye doğru gider. Siville beraber dışarıya bakar.

4. Karşiki apartman penceresinin dışarıdan görünüşü.

5. Karşiki apartmanın boş odalarında ve merdivenlerinde iz araştırmaları.

6. Fakir döşenmiş bir oda. Bir demir karyolada uzanmış serseri. Tırnak Hasan. Ayakta, Leman, yumruklarını havaya sallayarak haykırır:

-Yine kurtuldu elimden. Yedi canlı karı. Ölmemiş, kolundan vurulmuş.

Tırnak doğrulup oturur.

-İyi nişancı değilsin. Kadınsın. Elin titriyor.

Leman ona doğru yürür ve ayağını yere vurarak bağırır:

-Bu sefer onu sokak ortasında vuracağım ve kaçacağım.

-Acele etme. Yeni bir tuzak düşünelim.

Üçüncü Sahne

1. Haldun'un apartmanının kaldırımında bir eskici oturur. Bu, Tırnak Hasan'dır. Kundura yamamakla meşguldür. Fakat gözleri ikide bir kapıya gider.

2. Haldun ve Macide apartmandan çıkarlar. Tırnak onlara yüzünü göstermez.

3. Onların peşine düşer.

4. Biraz ileride, uzakta duran Leman'a bir işaret çeker.

5. Bir koruda. Haldun ve Macide dolaşırlar. Kadın havayı koklayarak mırıldanır:

-Oh! Dünya varmış! Yirmi gün yatakta sıkıntından bunaldım.

6. Bir sıraya oturmuşlardır. Macide'nin eli Haldun'un avucundadır. Bakışırlar. Haldun kadının elini dudağına götürür:

-Seni ne kadar seviyorum!

7. Arkada, ağaçlar arasında, Leman ve Tırnak. Leman'ın elinde revolver. Sessiz, hareketsiz, (...) bir noktaya bakarlar. Sonra ağır ağır ilerlerler.

8. Haldun ve Macide kucaklaşırken birdenbire Tırnak karşılıklarına dikilir. Haldun'a hitap eder:

-Bana yüz kâğıt uçlan, yoksa cemâzi evvelini anlatır, fiyakamı bozarım.

9. Haldun elini cüzdanına götürürken ayağa kalkar, yüz lira çıkarır, Tırnak'a uzatır gibi yaparken evvela midesine, sonra çenesine iki yumruk indirir, onu yere yuvarlar.

10. Fakat ağaçların arasından çıkan Leman revolverinin namlusunu Macide'ye çevirir.

11. Haldun onun üzerine atılır, tabancayı alır.

12. Bu sefer yerden kalkan Tırnak'la boğuşmaya başlar. Haldun havaya ateş eder.

³⁰ Bu kelimededen önce karalanmış bir kelime vardır.

13. Serseriyle Leman kaçarlar.

14. Haldun kuru bekçisine meseleyi anlatır.

-İşte şu tarafa kaçtılar!

Kuru bekçisi o istikamete koşar.

Dördüncü Sahne

1. Salonda bir divanın üzerinde, Macide yüzükoyun yatmış, hıçkırılmaktadır.

2. Haldun, elleri ceketinin ceplerinde, başı önüne doğru biraz eğilmiş, yüzünde endişe gölgeleri, sinirli adımlarla dolaşır.

3. Karısının önünde durur. Mütereddin ona seslenir.

-Macide! Emin ol ki...

4. Kadın birdenbire, başını silkeleyerek yukarı kaldırır ve bağırır:

-Hayır, inkâr etme! O kadını tanıyorsun. Seni sevdiği için beni öldürmek istiyor.

5. Haldun karısının yanına oturur, onun ellerini tutar ve itiraf ifade eden bir sessizlik içinde susar. Macide ellerini onun avuçlarından kurtararak bağırmaya devam eder:

-Anlatacağın. Senin hayatında bir şeyler var. Kimdir bu serseriler?

6. Haldun yalvarır:

-Sorma. Geçmişten bahsetmeyelim. Seviyorum seni ben Macide. Sen benim karımsın. Bir yuvamız var. Bahtiyarız. Sorma bunları.

7. Macide ısrar eder:

-Hayır, anlatacağın. Ben senin bütün hayatını bilmeliyim. Kâbuslar içinde yaşayamam. Benim de hayatım tehlikede.

8. Haldun ağır bir düşünce içinde hareketsizdir. Yavaşça başını kaldırır. Gözleri dalgındır. Boğuk bir sesle cevap verir.

-Pekâlâ, dinle!

Beşinci Sahne

1. Haldun anlatmaya başlar:

-Çocukken çok haşarıydım. Ele avuca sığmazdım. Bir gün bir arkadaşla bahse tutuştuk.

2. İki çocuk münakaşa ediyor:

- Yangın olursa kola yeşil sepet mi asar, kırmızı mı?

-Kırmızı.

-Yeşil.

-Kırmızı, vallahi³¹ kırmızı...

-Allah canımı alsın ki yeşil.

-Nesine bahse girersin?

3. İki çocuk münakaşa ederek yürürler. Konuşmaktadırlar. Birdenbire dururlar:

-Pekâlâ, haydi.

-Haydi!

4. Tenha bir sokağın viranesinde yağlı bir paçavra hazırlarlar.

³¹ Kelime “vallaha” şeklinde yazılmıştır.

5. Boş ve ahşap bir eve kundak sokarlar, ateşlerler ve kaçarlar.
6. Ev yanmaya başlar.
7. Başka bir gün, bir faytondan arabacı tütün almak için iner. Haldun arabaya atlar ve sürer.
8. Araba bir dükkâna girerek müthiş bir şangırtıyla vitrini parçalar.
9. Başka bir gün Haldun bir kedinin boğazına ip takıp onu bir kuyunun içine sarkıtır.

Altıncı Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Çünkü çocukluğum hep ahırda, arabacılarla, mutfakta aşçılarla beraber geçmişti.

2. Arabacı ile aşçı tavlâ oynuyor. Haldun seyrediyor.

3. Aşçı kemeç çalıyor. Haldun onu hayran hayran dinliyor.

4. Haldun keman dersi alıyor.

5. Fakat haşarılığı devam eder. Kendi kendine keman çalırken birdenbire elinden sazı bırakır, bahçeye çıkar, lastik okunla taş atar ve köşklere birinin camını kırar.

6. Arabacı İbrahim'le güreşir.

7. İbrahim ona odasında çıplak kadın resimleri gösterir. Ahlak bozucu teklifler yapar.

Yedinci Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder.

-Böyle seneler geçti. Yirmi bir yaşına geldi. Çok fena arkadaşlarım vardı. O yaşımda hayatın çirkin esrarını öğrenmeye başlamıştım.

2. Haldun meyhanede.

3. Haldun kötü evlerde.

4. Haldun tripolarında kumar oynarken.

5. Haldun bir meyhanede sarhoşlardan birinin başını iskemleyle yararken.

6. Haldun parasızlıktan çarşıda esvaplarını ve evden aşırıldığı vazoları vesaireyi satarken.

7. Arabacı İbrahim'den borç alırken.

-İbrahim bana bir meci diye daha ödünç verir misin?

-O kadar yok üstümde. Al sana bir gümüş çeyrek.

8.Haldun'un koluna girer ve onu bahçenin تنها bir noktasına sürükler.

-Bana bak. Bu böyle olmaz. Senin baban paşa...

-Fakat sen meteliksizsin.

-Ne yapayım be İbrahim?³²

- Var, onun da bir çaresi var. Anlatırım sana sonra.

9.Haldun köşkün ipekli seccadelerinden birini yerden kaldırır, kâğıda sarar ve köşkten çıkar.

10.Bedestende satar.

Sekizinci Sahne

Haldun anlatmaya devam eder:

³² Metinde "ibrâam" şeklinde yazılmıştır.

- Babam çok merhametsizdi. Asık suratlı, adeta vahşi bir adamdı. Beni sevmezdi. Kaçardı benden.
- 2.Haldun'un Paşa babası, bahçede, revolverle bir köpeği öldürür.
- 3.Merdivenlerde oğluna rastlar, başını çevirir.
- 4.Bahçede oğluyla karşılaşınca suratını büsbütün asar ve geriye döner.
- 5.Bir gece paşa, yatak odasında, başına takkesini(tâkyesini) geçiriyor. Haldun içeriye girer. Ona doğru yürür, durur. Bakışları. Paşa sorar:
- Ne geldin? Ne istiyorsun?
- 6.Haldun sert bir hareketle başını yukarı diker ve cevap verir:
- Ben senin oğlun değil miyim? Vazifeni yap bana karşı.
- 7.Paşa öfkelenerek birdenbire doğrulurken muvazenesini kaybederek yatağa oturur. Sonra kalkar ve sesini yükseltir:
- Ne demek istiyorsun?
- Baba oğul olduğumuza yüz bin şahit ister. Yüzüme bile bakmıyorsun. Genç bir adamım ben. Paraya ihtiyacım var.
- 8.Paşa oğluna yaklaşır ve gözlerinin içine bakarak sorar:
- Su parası vermezsem susuz kalırız, erzak parası vermezsem aç kalırız; elbise parası vermezsem çıplak kalırız. Sana içki parası vermezsem, ne olurmuş?
- Ne olacak! Ben bu zıkkımı köşede bucakta bulur, yine içerim. Fakat bir gün kafam kızar, sana gösteririm
- Nasıl, nasıl?
- 9.Paşa Haldun'a tokat vurur ve haykırır:
- Köpek, defol. Çabuk dışarıya! Haydi, cehennem ol.
- 10.Ve oğlunu omuzlarından yakalar.
- 11.İte dürte merdivenlerden taşlığa yuvarlar.
- 12.Köşkün yukarı katlarında koşuşmalar vardır.
- 13.Paşa bahçe kapısını açar ve karanlıkta bağırır:
- Mustafa, Mustafa!
- 14.Paşa'nın sadık uşağı koşar. Babası Haldun'u ona doğru iter ve bağırır:
- Bu hergeleyi sokağa at. Bir daha bu eve girmeyecek. Hiç kimse ona yardım etmeyecek.
- 15.Mustafa onu kolundan çeker.
- Dokuzuncu Sahne
- 1.Haldun anlatmaya devam eder:
- Bir daha babam beni köşke almadı ve hayatımı kazanmak için girmedığım iş kalmadı.
- 2.Haldun aşçı yamağı.
- 3.Haldun yük arabası sürer.
- 4.Haldun vapurlarda keman çalar.
- 5.Haldun bir gece, köprünün altında, yatacak yer arar.
- 6.Orada, iki serseri birbirine sarılıp yatmaktadır.
- 7.Haldun onların yanına uzanır.

8.Gece serserilerden biri ona sarılır. Haldun silkinir, serseriler uyanırlar.

9.Gözlerini ovayıp ona dikkatle bakarlar. Birisi ona sorar:

-Ulan şafi köpeği,³³ ne uyandın? Kuyruğuna mı bastık?

10.Öteki serseri Haldun'un üzerindeki paltoya gözlerini dikmiştir.

- Kibar şorolo³⁴ be. Üstündeki kaputa bak. En az beş papel eder. Enayinin burada işi ne?

11.Serserinin biri yumruğunu Haldun'un şakağına dayayarak onu iter. Haldun denize yuvarlanmak üzeredir. Serseri onu ayağından tutup çekerken ayakkabılarını görür:

-Bak ulan³⁵ şu enayi dümbeleşine. Fantazy a pabuç giyiyor. (Haldun'a dönerek) Burada ne sürünüyorsun ulan?³⁶

-Sorma anam sorma.

-Anlat ulan.³⁷

12. Haldun doğrulur. Bir tereddüt geçirir. Sonra sesini yükseltir:

-Ben Paşa çocuğuyum.

-Ne paşası?

-Sultan Hamit paşası...

- Mangiz tutar mı?

-Tutar.

13. Serseriler birbirlerine bakışırlar. Bir tanesi Haldun'un kulağına eğilir:

-Soyalım şunu be!

14. Haldun susar.

15. Serserilerden biri onu kolundan tutup sarsar:

-Ne susuyorsun? Moruktan mı korkuyorsun? Sen yalnız bize evi göster, öte tarafına karışma. Köşede dur. Tahtakoz³⁸ yahut bekçi gelirse bize işaret çek. Ne alırsak üçte biri senin...

16. Haldun yine susar ve her tarafını (...) bir kaşıntı tutar.

17. Serserilerden biri ona yine bir muşta vurur:

-Düşünme ulan³⁹, sürünmekten kurtulursun. Baksana... Uyuz tazıya dönmüşsün.

Onuncu Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Nihayet razı oldum. Açlık bir yandan soğuk öte yandan canıma tak demişti. Ertesi sabah Tavukpazarı'nda bir kahveye gittik.

2.Kahve. Karanlık bir dükkân... Masalarda ve peykelerde düz oturan yoktur: kimi başını duvara yaslamış, kimi yan yatmış, kimi başını önüne sarkıtmış, kimi de dirseklerini masaya koyarak avuçlarının içine almıştır. Hepsinin gözleri yarı kapalıdır. Dükkânın dibinde bazı gölgeler fısıldaşırken Haldun'la iki serseri içeri girerler.

³³ “Şafi” Latin harfli yazılmıştır.

³⁴ Latin harfli yazılmıştır.

³⁵ Latin harfli yazılmıştır.

³⁶ Latin harfli yazılmıştır.

³⁷ Latin harfli yazılmıştır.

³⁸ Argoda polis.

³⁹ Latin harfli yazılmıştır.

3. Dipteki masaya doğru ilerlerler. Orada iki serseri daha vardır. Otururlar.

4. Sahne arka plandadır. Haldun'la konuşurlar.

5. Sahne ön plana gelince Tırnak Hasan sorar:

-Moruk kaçta yatar?

-Erkencidir.

-Evde geç vakte kadar oturan var mı?

-Hayır.

-Bahçede köpek var mı?

-Hayır.

-Babanın uykusu ağır mı?

-Pek o kadar değil.

6. Serseriler bakışlırlar. Hepsi canlanırlar. İskemlelerini Haldun'a yaklaştırarak köşeye sıkıştırırlar.

7. Haldun serserilere anlatır.

-Bizim bir arabacı İbrâhim⁴⁰ vardır. Beni çok sever. O da yardım eder bize içeriden.

-Hangi İbrâhim Koskalı mı?

-Rumelili. Uzunca boylu. Zayıf. Esmer. Çiçek bozuğu, bıyıklarını fare yemişi gibi.

8. Serseriler birbirlerine bakışlırlar.

-Bizim pis bıyık İbrâhim olmasın.

9. Haldun'a sorarlar:

-Yatmış mı içeride?

-Galiba... Bir komiserin başını yarmış vaktiyle.

10. Serseriler bağırırlar:

-Tamam! Bizim Çorlulu pis bıyık İbrâhim.

On Birinci Sahne

1. Serserilerden Tırnak Hasan Çivi Mahmut'u dürter.

-Hişt! Dışarıya bak!

2. Kahvenin kapısında bir komiser, iki polis. İçeriye girerler.

3. Tırnak Hasan Mahmut'un kulağına eğilir:

-Eyvah, hapı yuttuk.

4. Komiser kahvenin içine doğru iki adım attıktan sonra durur ve bağırır:

-Eller yukarıya! Hiç kimse kıılmamasın! Hepinizi arayacağım.

5. Kahvedekileri aramaya başlar. Kiminde bıçak, kiminde sustalı çakı, kiminde usturpa⁴¹ kiminde bir aşçı dükkânından aşırılmış çatallar, bıçaklar, tuzluklar bulur.

6. Serserilerin masasına yaklaşır. Evvela Tırnak Hasan'a bakar. Başındaki kasketin içini muayene eder sonra üstünü arar. Hiçbir şey bulamaz. Ötekilerde de bulamaz.

7. Gözleri Haldun'a takılır. Serseriler arasında bu tip ona şüphe verir ve sorar:

⁴⁰ Bu sahnedeki "İbrahim"ler "İbrâam" şeklinde yazılmıştır.

⁴¹ Latin harfli yazılmıştır.

-Senin bunlar arasında işin ne?

9. Haldun önüne bakar ve komiser uzaklaşır.

10. Üzerlerinden silah ve çalınmış eşya çıkanları sürü sepet beraberinde götürür.

11. Serserilerin masasında, Çivi Mahmut Tırnak Hasan'a sorar:

-Yüzükleri nereye sakladın ulan⁴²?

12. Tırnak Hasan başındaki perukanın altına elini sokar ve yüzükleri çıkarıp avucunda gösterir.

On İkinci Sahne

1. Haldun anlatmaya devam eder:

-O gece daha rahat konuşabilmek için تنها bir meyhaneye gittik.

2. Haldun ve serseriler küçük bir meyhaneye girerler.

3. Üzeri kâğıt kaplı masaların hepsi boştur. Yalnız dipteki masada saçları dalgalı, yirmi yedi yirmi sekiz yaşlarında külhanbey tavırlı güzel bir adam ut çalmaktadır.

4. Serseriler gidip teker teker onun elini öperler. Tırnak ona yalvarır:

-Yaşa Ali ağabey, çal Ali ağabey.

5. Adam çalmaya devam eder.

6. Serseriler en uzak köşeye otururlar. Haldun sorar:

-Kim bu?

-Buna meşhur Kız Ali derler, bir adı da Sarı Ali'dir. Şimdiye kadar sekiz kişiyi öldürmüştür. Biz işimize bakalım.

7. Tırnak Hasan ötekilere eğilir ve der ki:

-Ben şimdi size yarın akşam bunun babasını nasıl soyacağımızı anlatacağım. Plan hazır.

8. O anlatırken Kız Ali ut çalmaya devam etmektedir. Fakat mezelere musallat olan bir kedi onun mızrap tutan koluna da sıçrar. Onu sinirlendirmeye başlar.

9. Kız Ali gazaba gelir. Birdenbire bıçağı çeker ve kedinin karnına saplar.

10. Tırnak Hasan bağırır:

-Yaşa Ali ağabey, çal Ali ağabey.

11. Kız Ali küçük bir Karaf rakıyı dikler, sonuna kadar içtikten sonra boş sürahiyi dükkânın ortasına atıp parçalar. Sonra utta bir taksim yapmaya başlar. Gözlerinden yaşlar gelmektedir.

On Üçüncü Sahne

1. Haldun anlatmaya devam eder:

-Plan hazırlandı. İçeriden İbrahim'e de haber verildi. Ertesi akşam köşkü soymak için ikişer ikişer yola çıktık, hep birden vapurun burnunda buluştuk. Kafaları çekmişlerdi.

2. Vapurun burnu. Serseriler hep birden şu türküyü söylerler.

“Esrarkeşler gelsin, girsin koynuma,

Bir beşibirlik takayım gerdanına.”

3. Haldun da onlarla beraber söylüyor. Tırnak Hasan Çivi Mahmut'a onu gösteriyor:

-Candan herif be, teres her şeye uyuyor⁴³.

⁴² Latin harfli yazılmıştır.

⁴³ Latin harfli yazılmıştır.

4.Sonra bir avucuyla Haldun'un göğsünü iterek bağıyor:

-Yaşa ulan!⁴⁴ Kıyak hergelesin vesselam.

5.Vapurdan çıktıktan sonra ıssız yollardan geçiyorlar. Mehtapsız bir yaz gecesi. Kurbağa haykırıışları ve kendi ayak sesleri duyuluyor.

6. Haldun'un çocukluk hatırası. Oralarda oynarken.

On Dördüncü Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Köşk yaklaştıkça kalbim güm güm atıyordu. Babamı soymak... Babamı... Titremeye başlamıştım.

2. Tırnak ona yoldu bir yumruk vurdu.

-Ne afallaştın ulan!⁴⁵ Korkacaksan kuyruğunu kıvır, savuş!

3.Yürürken ikide bir durup arkalarına bakarlar.

4.Uzaktan sallanarak yaklaşan bir gölge görünür. Korkarak susarlar.

5.Gölge yanlarından geçer. Bir sarhoştur.

6.Biraz uzakta durur. Onlara bakar. Yüzünde şüphe ifadesi vardır.

7.Yoluna devam eder.

8.Serseriler de yürürler.

9.Bahçe duvarının önüne gelirler. Tırnak eğilir, Çivi Mahmut'a omuz verir.

10.Hepsi birbirlerine omuz vererek bahçeye atlarlar.

11.Duvar dibinden iki kat eğilerek yürürler.

12.Haldun'un gözleri köşkün karanlık pencerelerindedir.

13. Tek kanatlı bir kapının önüne gelirler.

14.Tırnak hafifçe öksürür.

15. İçeriden de bir öksürük sesi gelir.

16.Arabacı İbrahim onlara kapıyı açar.

17.Köşkün büyük taşlığında etrafı dinlerler.

18.Merdivenleri birbirinin peşinden teker teker çıkarlar.

On Beşinci Sahne

1.Paşa'nın oda kapısında.

2.Tırnak kapıya vurur: Tık, tık, tık...

3.Ses yok. Birbirlerine bakışırılar.

4.Tırnak bir daha vurur. Yine ses yok.

5.Hepsi başlarını kapıya yaklaştıırarak içeriyi dinlerler.

6.Tırnak bir daha kuvvetle vurur. İçeride bir karyola gıcırıtısı ve öksürük...

7. Daha sonra kuvvetli bir ses:

-Kim o?

⁴⁴ Latin harfli yazılmıştır.

⁴⁵ Latin harfli yazılmıştır.

8.Çivi ince bir sesle kadın taklidi yapar.

-Açınız, beyefendi.

9.İhtiyarın daha sert ve korkunç sesi:

-Kim o be? İşitmiyorum. Ne diyorsun? Kimsin sen?

10.Kapı açılır. Serseriler kenara çekilerek karanlıkta gizlenirler. Paşa, beyaz entarisi, beyaz takkesi ve elinde bir şamdanla kapı aralığından görünür. Gözleri kamaşmış ve kısılmıştır.

11.Dışarıya çıkar. Tırnak onun elindeki şamdana üfler ve serserilerin hepsi üstüne atılırlar. Haldun karışmıyordur.

12. Yere birkaç vücut yuvarlanır.

13.Tırnak elektrik cep fenerini tutar.

14.İhtiyarı odaya sürüklerler.

On Altıncı Sahne

1.Tırnak odaya giremeyen Haldun'u kolundan tutup çeker ve kapıyı kilitlet.

2. Odada Paşa'nın ağzını tıkarlar ve her tarafını bağlarlar.

3. Lambayı yakarlar. Yastıkları (...) şiltelerin altında anahtarları ararlar.

4. Haldun bir köşeye çekilmiştir, pişmanlık, vicdan azabı, korku ve merak içindedir.

5. İbrahim de kendini Paşa'ya göstermemek için bir köşeye büzülmüştür.

6.Tırnak onlara bir göz atar ve endişelerinin sebebini anlar.

7.Bir mendille Paşa'nın gözlerini bağlar.

8.Serseriler anahtarları bulamazlar. Tırnak Haldun'u iki yakasından tutup sarsar:

-Ulan⁴⁶ şaşkaloz. Böyle mi yapacaktın sen? Şu anahtarları bul.

9. Haldun karyolanın altını işaret eder.

10.Oradaki çekmecedan anahtarlar çıkar. Serseriler dolaba üşüşürler. Haldun da yaklaşır.

11.Çivi belinden bir torba çıkarır. Sekiz torba altın, mücevher kutuları, saatler, esham ve tahvilat torbaya doldurulur.

12. Haldun'un gözü yerde yatan babasına ilişir.

13. Paşa'nın gözünün üstündeki bağı kaymıştır. Bir gözü meydandadır. Oğluna dikkat, kin, garaz ve nefretle bakmaktadır.

14.Serseriler de Paşa'ya bakarlar. Tırnak dikilir:

- Herifin gözündeki bağ kaymış. Bizi tanıdı. Yarın polise tarif eder bizi. Eşkâl verir.

15. Torbayı bağlayan Çivi ayağa kalkar ve bıçağını çeker:

-Şunu temizleyiveriyim mi? Sağ kalması hakkımızda hayırlı değildir.

16. Haldun atılır, Çivi'nin önüne dikilerek bağırır:

-Olmaz, olmaz ulan!⁴⁷ Evvela beni, sonra babamı!

On Yedinci Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

⁴⁶ Latin harfli yazılmıştır.

⁴⁷ Latin harfli yazılmıştır.

- Üstümde silah yoktu. Babama kıymasınlar diye silah aradım.
2. Haldun yatağın başucundaki dolapta babasının revolverini arar, bulamaz.
- 3.Çivi bıçağı havaya kaldırmıştır.
4. Haldun koşar ve çivinın beline sarılarak onu uzaklaştırmaya çalışır.
- 5.Fakat Çivi'yi serbest bırakması için Tırnak Haldun'u yumruklar.
- Bırak ulan⁴⁸, sen karışma onun işine, bırak.
6. İbrahim de Haldun'a yardım edecek olur. Fakat Tırnak da bıçağını çeker ve İbrahim'e emreder:
-Karışma be! Birbirimizi boğazlamaya mı geldik buraya? Çekil!
7. İbrahim çekilir.
8. Çivi de Haldun'un elinden kurtulmuştur.
9. Paşa'ya yaklaşır ve bıçağını havaya kaldırır.
10. Haldun bağırır:
-Vurma Çivi, vurma.
11. Bıçak Paşa'nın göğsüne saplanır ve havaya ince bir kan fışkırır.
- 12.Bu sırada gözlerini yuman Haldun kendini kaybeder ve bir koltuğa baygın düşer.

On Sekizinci Sahne

- 1.Haldun anlatmaya devam eder:
-Bu sırada kız kardeşim uyanmış... Üstündeki odada yatardı o.
- 2.Bir yatak odası. Genç bir kız yatakta oturmuştur. Karanlıkta gözlerini ovuşturur.
- 3.Aşağıdan ses gelir.
- 4.Kız kalkar şamdanı yakar.
- 5.Sofaya çıkar, etrafı dinler.
- 6.Serseriler odadan çıkmışlardır. Merdiveni iniyorlar.
- 7.Bahçeye çıkarlar.
- 8.Kız alt kata iner, babasının oda kapısını açık görünce, duraklar.
- 9.İçeriye girer. Babasının göğsüne bıçak saplıdır. Dolabın kapağı açıktır.
- 10.Kız bağırmaya başlar
- 11.Karşiki odada yatan annesi uyanır.
- 12.Kız pencereye koşar ve haykırır:
-Mustafa, İbrahim, Ali... Koşunuz! Babamı vurdular. Kaçıyorlar... Kovalayınız.
- 13.Annesi de odaya girer ve baygın düşer.
- 14.Serseriler yoldadır. Hızla yürürler. Arada bir arkalarına bakarlar. Haldun nefesi kesilmiş gibi ikide bir durur. Tırnak onu dürter:
-Yürü ulan.⁴⁹ Avallaşma...
- 15.Bir uzun araba geçer. Atlarlar
- 16.Üsküdar'dan bir kayığa binerek karşıya geçerler. (Bu kayık sahnesi çıkarabilir.)

⁴⁸ Latin harfli yazılmıştır.

⁴⁹ Latin harfli yazılmıştır.

On Dokuzuncu Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Ondan sonra para yemeye başladık.

2.Serseriler bir han odasında. Bir sandığın üstüne çilingir sofrası kurulmuş. Kimi ayakta kimi yerde bağdaş kurmuş. Kimi demir karyolada oturmuş, içiyorlar.

3.Köşede üç dört çingeneden mürekkep bir saz takımı akort yapıyor.

4.Karyolada oturan Tırnak, güzel bir çingene kızını yanına oturtur. Boynuna sarılır, votka içerir.

5.Saz başlar. Evvela bir şarkı...

6.Sonra bir çiftetelli. Kız oynar. Ayakta duran Haldun'a şuh bakışlar fırlatır.

7.Oyundan sonra Tırnak onu kendine çekmek ister, fakat kız Haldun'a (...)

8.Tekrar bir oyun havası.

9.Sonra hep bir ağızdan mahut türkü:

Esrarkeşler, gelsin girsin...

Daha sonra "Mahpushane Köşesi" türküsü çalınırken Tırnak müdahale eder:

-Bunu çalmayın, sinirime dokunuyor.

11.Bir zeybek çalınır ve hepsi oynamaya başlarlar.

Yirminci Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Ertesi akşam da Pera Palas'ın arka taraflarında bir gizli eve gittik.

2.Haldun ve Tırnak eski bir ahşap evin önünde dururlar. Tırnak kapıyı çalar. Pencereden esmer, tombalak, sol dudağının üstünde et beni olan bir kadın başı görünür:

-Kim o?

-Yabancı değil, Mahmure abla.

-Sen misin? Hay Allah cızırtını versin, nereden çıktın sen?

3.Kapı açılır. Girerler. Mahmure kapı aralığından başını uzatarak sokağı kontrol eder.

4.Alaturka bir misafir odası. Mahmure güler yüzünde pişkin bakışlarla ikisini de süzer ve sorar:

-Maşallah!⁵⁰ İşler aynalı desenize... Nereyi arakladınız bakayım?

5.Tırnak cevap verir:

-Yok, be ablacığım. Piyasa durgun.

-Haydi, haydi... Kavuğuma anlat. Şöyle bir Paşa konağı mesela... Sarı sarı altınlar, bilezikler, saatler...

6.Haldun hayret ve korku içinde, yan gözlerle Mahmure'ye bakarken, kadın onun sırtını okşar:

-Biz her şeyi çıkarız aslanım.⁵¹ Gazete okumasını da biliriz. Keyfine bak sen. Sır çıkmaz buradan. Sofranızı hazırlayım mı?

7.Tırnak da Mahmure'yi kucaklar:

-Haydi, ablacığım, göreyim seni. Sade sofrayı mı ya?

⁵⁰ Metinde "maşallah" şeklinde yazılmıştır.

⁵¹ Metinde "arlanım" şeklindedir.

Yirmi Birinci Sahne

- 1.Evin başka bir odasında iki kız bir minderde karşılıklı oturmuş, iskambil falı açarlar. Kızın biri, Leman, güzeldir. Bağdaş kurmuştur. Ayakları çıplak... Yerde terlikleri vardır. Ötekinin bir ayağı yerde, öteki minderin üstünde kıvrılıdır.
- 2.Mahmure içeri girer, yaklaşır:
-Haydi, kalkın, kendinize çeki düzen verin, iki müşteri geldi. Biri Tırnak Hasan.
- 3.Kızlar doğrulurlar. Leman terliklerini giyer. Mahmure kapıya bakarak anlatır:
-Yanında mirasyedi kılıklı bir serseri var. Leman sen onu sıkı tut.
- 4.Serserilerin odasında Mahmure sofrayı kurmaktadır. Bir hizmetçi içkiyle ve mezeleri taşır.
- 5.Kızlar gelirler. Leman Haldun'un yanına oturur. Öteki kız Tırnak Hasan'ın kucağına oturur.
- 6.İçkiye başlarlar. Mahmure de ayakta bir tane çeker ve Leman'a hitap eder:
-Haydi, bir şarkı Lemancığım.
7. Kız Haldun'a bakar. O da rica eder:
-Haydi, güzelim, ehl-i aşkın neşvegâhı...
- 8.Kız o şarkıyı söylemeye başlamadan odaya sazendeler de girerler. Bir keman, bir ut, bir tef...
- 9.Haldun kemana alır. Kürdilihicazdan bir taksim yapar.
- 10.Kız şarkı söylemeye başlar.

Yirmi İkinci Sahne

Aynı evde.

- 1.Bir yatak odası. Yatak boş ve dağınık... Leman, üstünde gecelik gömleğiyle. Haldun'un giyinmesine yardım ediyor. Sonra onu kucaklıyor:
-Seni ne zaman göreceğim bir daha?
-Yarın akşam buluşalım, bir otomobil gezmesi yaparız, sonra buraya geliriz yine.
- 2.Hararetle öpüşüyorlar.
- 3.Leman Haldun'u sokak kapısına kadar götürüyor. Orada öpüşüyorlar.
- 4.Ertesi akşam. İkisi de otomobilde. Sarhoş ve baygın... Haldun yemin ediyor:
-Annemin ölüsünü öpeyim ki, ömrümün sonuna kadar senden ayrılmayacağım.
-Ben de ölünceye kadar seninim, senin.
- 5.Mahmure'nin evindeki yatak odasında. Ayakta kucaklaşıyorlar. Leman soruyor:
-Söz mü?
-Söz anam, söz...
-Benden başka bir kadını seversen onu da seni de öldürürüm, anladın mı sevgilim?
- 6.Serserilerin kahvesinde İbrahim Haldun'u buluyor. Onu bir kenara çekiyor:
-Artık sen köşke dön. Annen hasta. Hepsi seni sayıklıyor. Miras meselesi de var, unutma.
7. Haldun düşünce içindedir. Soruyor:
-Benden şüphe etmezler mi?
-Yahu, deli misin? Ben her gün aralarındayım. Benden bile şüphe etmiyorlar. Kaçarsan daha fena...
8. Haldun bir karar vererek doğruluyor:

-Peki, yarın gelirim.

Yirmi Üçüncü Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Nihayet köşke döndüm, annemi ve kız kardeşimi çok göreceğim gelmişti. Mirastan da mahrum kalmak istemiyordum.

2. Köşkün bahçe kapısında. Haldun'un tereddüdü, korkuları...

3. Haldun'un annesi yataktadır. Başını çevirmeden, yan gözlerle oğluna bakar. Haldun koşar. Yorganın altından annesinin elini çıkarır ve öper.

4.Annesi ağlamaya başlar.

5.Kucaklaşırlar.

6.Haldun de ağlar. Yatağın kenarına bir sandalye çekip oturur:

-Anne ben de neler çektim, neler...

-Nasıl geçindin, ne iş yaptın, nerelerdeydin?

7.Haldun "sorma" manasına gelen bir hareketle başını sallar.

8.İçeriye kız kardeşi girer. Onunla da kucaklaşırlar.

9.Akşamüstü sofradadırlar.

10.Haldun sofraya dalgın gözlerle bakar:

-Hey Allah'ım bu sofraya ne kadar gözümde tütü. Günlerce aç kaldığım oldu. Köprünün altında yattım.

11.Annesi, kız kardeşi, hizmetçi hayretle birbirlerine bakarlar.

12.Hizmetçi (...) (...) tabağını Haldun'a yaklaştırıp:

-Buyurun.

-Sabaha kadar yesem doymam.

Yirmi Dördüncü Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Fakat babamın hayali gözümün önünden gitmiyordu. Kâbuslar geçiriyordum.

2.Karanlık merdivenlerde babasının bembeyaz hayaleti.

3.Sisli bir hatırlama içinde cinayet sahnesi.

4.Haldun gece yatağa girip ışığı söndürdükten sonra babasının hayaletini görür. İşaret parmağını ona doğru uzatarak başıyla beraber sallamaktadır.

5.Bir gece hayalet yine gelir. Yatağa yaklaşır. Haldun'a emir verir:

-Kalk! Benimle beraber gel.

6.Haldun tereddüt eder.

7.Hayalet daha kuvvetli ve boğuk bir sesle ısrar eder:

-Kalk diyorum.

8.Haldun kalkar.

9.Hayalet önünde, Haldun arkada, karanlık sofayı ağır ağır geçerler.

10.Tavan arasına giden dar merdivenleri de ağır ağır çıkarlar.

11. Dar bir çatı deliğinden dama çıkarlar.

12.Damın kenarına gelirler.

13.Hayalet emir verir:

-Kendini buradan aşağı at!

14.Haldun tereddüt ederken, yatağında kan ter içinde uyanır.

Yirmi Beşinci Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Artık maziyi unutmak istiyordum. Leman'dan da kaçıyor, randevularıma gitmiyordum.

2.Leman bir pastacıda Haldun'u beklemektedir. İki kol saatine ve duvar saatine bakar. Sabırsızdır.

3.Haldun gelmez.

4.Leman oradan çıkar ve köşke gider.

5.Bahçede bekler. Mustafa vasıtasıyla Haldun'u çağırır.

6.Haldun gelince Leman zapt edilmiş bir öfkeyle sorar:

-Beni niçin beklettin?

7.Haldun tereddüt içindedir. Korkuyla etrafına bakar.

-Şöyle çıkalım.

8.Kadını köşkten çıkarır. Yolda biraz yürürler.

-Beni affet Leman, sınırlarım çok bozuk. Bir müddet seni göremeyeceğim.

9. Kadın her şeyi anlamış gibi durur. Kinli gözlerle Haldun'a bakar. Başını iki defa hızlıca sallar.

-Pekâlâ, şunu bil ki elimden kurtulamazsın. Hele seni başka bir kadınla görmeyeyim.

10.Cevap vermek isteyen Haldun'un sözünü keserek yürür. Ağır ağır uzaklaşır.

11.Haldun onun arkasından bakabilir.

Yirmi Altıncı Sahne

1.Haldun anlatmaya devam eder:

-Bundan sonrasını biliyorsun. Bir gün odamda otuyordum. Yanım da kız kardeşim de vardı.

2.Haldun köşkteki odasındadır. Yanında kız kardeşi. Pencere ve panjurlar açık.

3.Yakınlardan bir piyano sesi gelir. Haldun kulak kabartır ve kız kardeşine sorar:

-Kim çalıyor bunu?

-Bitişik köşke yeni taşınan kiracıların kızı Macide...

4.Haldun piyanoda Tamburi Cemil Bey'in ferahfeza saz semaisini biraz dinler, sonra kalkıp kemanını alır. Pencerenin önünde beraber çalmaya başlar.

5.Kız keman sesinin duyunca şaşırır, piyanoyu bırakır ve kulak verir. Keman sesi de hemen durmuştur. Pencereye koşar.

6.Haldun pencerede.

7.Kız içeriye kaçarak piyanoya oturur. Bir hava daha çalar.

8.Haldun da kemanla ona refakat etmektedir.

Yirmi Yedinci Sahne

1.Serserilerin kahvesi. Bir masanın başında Tırnak Hasan, Çivi Mahmut ve başka bir hırsız baş başa

vermişlerdir. Tırnak anlatır:

-Herif mirasa da kondu. Bize sırtını çevirdi. Yüz kâğıt istedim, vermedi. Leman da karıyı vuramadı. Vursaydı onun yerine geçecekti. İşimiz işti.

2.Yakın masalardan birinde uyur gibi duran biri Tırnak'ı dinlemekte ve bazen de yan gözle süzmektedir.

3.Tırnak anlatmaya devam eder:

-Ben şimdi Leman'a gideceğim. Bu sefer planı değiştirdik. Akşama size anlatırım. Yarın gece her şey tamamdır.

4.Tırnak Hasan kahveden çıkar, biraz sonra arkasından çıkan bir sivil memur onu takip eder.

5.Tırnak Mahmure'nin evine girer.

6.Ev polisler tarafından (...)

7.Kapıyı bir sivil çalar. Pencerede Mahmure görünür:

-Kim o?

-Hemen kapıyı aç.

8.Mahmure başını uzatır ve polisleri görür.

9.İçeriye koşar. Tırnak'la Leman'a haber verir.

-Basıldık. Tırnak! şu dolaba saklan. Seni kilitleyim.

10. Tırnak dolaba girer. Mahmure dolabı kilitlet.

Yirmi Sekizinci Sahne

1.Memurlar eve girerler.

2.Leman başka odadır. Onu tevkif ederler.

3.Odaları ararlar.

4.Mutfığı, (...) ararlar.

5.Mahmure'ye sorarlar.

-Tırnak nerede?

-Gelmedi o buraya.

6.Memurun biri bağırır:

-Kime yutturuyorsun? Buraya girerken gördük.

7.Üstüne yürür. Mahmure korkar ve koynundan anahtarı çıkarır:

-Dolapta saklı. Gel, göstereyim.

8.Hep beraber odaya çıkarlar. Dolap açılır. Tırnak yakalanır.

9.Odadan çıkarken elektrik söndürür. Kaçmak ister.

10.Merdivende (...) bekleyen bir memurla boğuşurken yakalanır.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

1.Haldun ve Macide.

2.Haldun başı avucunun içinde, oturmuş, düşünmektedir.

3.Başını ağır ağır kaldırır.

-Artık hiçbir ümidim kalmadı. Benden ayrıl, benden kaç Macide. Benim yüzümden başına felaket

- gelmesini istemem. Ayrılalım.
- Hayır, ben seni affettim.
- Fakat... Bu karı akla koyduğu işi yapar.
- Benim yerime senin cezalanmanı istemem.
- 4.Polisler apartman kapısına gelmişlerdir.
- 5.Bir sivil kapıyı çalar.
- 6.Hizmetçiye sorar:
- Haldun Bey evde mi?
- Bakayım.
- 7.Hizmetçi sivilin arkasında bir resmi polis de görür.
8. Haldun'un ve Macide'nin bulunduğu odaya gelerek haber verir:
- Beyefendi! Polisler geldiler, sizi arıyorlar.
- 9.Macide heyecan içindedir. Haldun'a pencereyi gösterir:
- Haydi, kaç buradan, Haldun, kaç!
- 10.Haldun pencereye bakar. Tereddüt içindedir. Yüzü endişe kırışıklarıyla doludur. Düşünür ve karar verir:
- Peki, sen git onları oyala.
- Otuzuncu Sahne
- 1.İki sivil, bir komiser, bir de polis memuru apartmanın holüne girmişlerdir.
- 2.Macide onlara yaklaşır. Heyecanı bellidir:
- Haldun biraz evvel çıktı.
- 3.Komiser etrafına şüphe ile bakar ve sorar:
- Evi arayabilir miyiz?
- 4.Macide bağırır:
- Olmaz, olmaz.
- 5.Bu sırada Haldun'un bulunduğu odada bir silah patlar.
- 6.Macide bir çığlık koparır.
- 7.Bütün polisler silah sesinin geldiği odaya koşarlar.
- 8.Haldun yerde, şakağı kan içinde yatmaktadır. Başının hizasında bir revolver vardır.
9. Macide "Haldun, Haldun!" diye bağırarak üstüne kapanır ve hıçkırmaya başlar.
10. Polisler (...) (...) alırlar.
- 11.Perde karardığı zaman, Haldun'la Macide'nin keman ve piyanoda beraber çaldıkları havaya
(.....)